

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกระทำของลูกหนี้กับบุคคลภายใน ของลูกหนี้ ที่ทำให้เจ้าหนี้ได้รับความเสียหายในคดีล้มละลาย

Legal Problems on Misconduct of Debtors with Insiders

กรชนก เมืองแก้ว*
รศ.ดร.รัฐฎา เอกบุตร**

บทคัดย่อ

เนื่องจากตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 คำนิยามของคำว่า “บุคคลภายในของลูกหนี้” ที่กฎหมายบัญญัติไว้ไม่มีความชัดเจนและไม่ครบถ้วนโดยบางอนุมาตราได้บัญญัติไว้แคบจนเกินไปทำให้เกิดความสับสนในการนำไปใช้หรือบางอนุมาตราบัญญัติไว้กว้างจนไม่สามารถจำกัดขอบเขตได้ว่ากฎหมายให้ใช้บังคับได้ถึงเพียงใดกับบุคคลใดบ้าง ดังนั้น เมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับความไม่ชัดเจนของถ้อยคำในบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว จึงส่งผลให้ลูกหนี้อาศัยช่องว่างของกฎหมายดังกล่าวนี้กระทำการยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินให้กับบุคคลภายในของลูกหนี้อื่นเป็นทางให้เจ้าหนี้เสียหายเปรียบ ในส่วนของระยะเวลาของการทำนิติกรรมระหว่างลูกหนี้กับบุคคลภายในของลูกหนี้ซึ่งนำมาเป็นเหตุในการเพิกถอนการกระทำกฎหมายบัญญัติไว้สั้นจนเกินไปอาจจะไม่เพียงพอที่จะป้องกันการกระทำของลูกหนี้ได้และการที่กฎหมายมอบอำนาจให้เฉพาะเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เท่านั้นที่มีอำนาจเพิกถอนการกระทำของลูกหนี้ อาจทำให้กระบวนการล้มละลายล่าช้าออกไป

ไปไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายล้มละลายที่มุ่งหวังให้กระบวนการต่างๆ ดำเนินการไปอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม

จากการศึกษาพบว่า หลักการเรื่องบุคคลภายในของลูกหนี้กฎหมายได้บัญญัติไว้แต่เฉพาะกรณีนิติบุคคลเท่านั้น แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการยกย้าย ถ่ายเททรัพย์สินนั้นเกิดได้ทั้งลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ (UNCITRAL) และกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศอังกฤษ ประเทศสกอตแลนด์ ประเทศญี่ปุ่นและสาธารณรัฐฝรั่งเศส กฎหมายกำหนดความสัมพันธ์ของบุคคลภายในไว้ทั้งบุคคลผู้เกี่ยวข้อง บุคคลผู้ใกล้ชิดกับลูกหนี้ โดยรวมถึงบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลด้วยอันเป็นการอุดช่องว่างในการกระทำของลูกหนี้ที่จะยกย้าย ถ่ายเททรัพย์สินให้กับบุคคลอื่นๆ ส่วนเรื่องของระยะเวลาของการทำนิติกรรมที่นำมาเป็นเหตุในการเพิกถอนการกระทำของลูกหนี้กับบุคคลภายในของลูกหนี้นั้น แม้กฎหมายล้มละลายของประเทศไทยได้กำหนดระยะเวลาไว้แล้วคือหนึ่งปีก่อนขอให้ล้มละลายและ

*นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

**อาจารย์ที่ปรึกษา

ภายหลังนั้น แต่ระยะเวลาดังกล่าวสั้นเกินไปเพราะบุคคลภายในของลูกหนี้เป็นผู้ที่ล่วงรู้ข้อมูลทางการเงินของลูกหนี้เป็นอย่างดีเป็นผู้มีอำนาจทำการแทนลูกหนี้ จึงได้ทำการยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินจนเกิดปัญหาทำให้เจ้าหนี้ได้เปรียบเสียเปรียบกัน และการที่กฎหมายกำหนดหน้าที่ของการร้องขอเพิกถอนการกระทำของลูกหนี้ไว้เฉพาะเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เท่านั้นอาจทำให้กระบวนการเพิกถอนดำเนินไปอย่างล่าช้าและเป็นการให้อำนาจเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มากเกินไป

ผู้เขียนจึงเสนอว่า “บุคคลภายในของลูกหนี้” หมายความรวมถึง บุคคลที่มีความสัมพันธ์กันในครอบครัวกับลูกหนี้ โดยการสมรสและการสืบสายโลหิต ได้แก่ บิดา มารดา บุตรและหมายความรวมถึงบุคคลอื่นที่เป็นญาติหรือมิใช่ญาติที่พักอาศัยอยู่ด้วยกัน และรวมถึงบุคคลที่ลูกหนี้ไว้วางใจ โดยอาจมีปฏิสัมพันธ์กับลูกหนี้ที่มีระยะเวลาพอสมควรและบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันในบริษัทกับลูกหนี้ ได้แก่ กรรมการ ผู้จัดการ หุ่นส่วนผู้จัดการ หุ่นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด ผู้สอบบัญชี และบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินกิจการของลูกหนี้ รวมทั้ง บิดา มารดา บุตร ของบุคคลดังกล่าว และอาจจะมีบุคคลอื่นที่เป็นญาติหรือมิใช่ญาติที่พักอาศัยอยู่ด้วยกัน ทั้งนี้อาจหมายความรวมถึงบุคคลที่ลูกหนี้ไว้วางใจด้วย พร้อมทั้งกำหนดช่วงระยะเวลาของการโอนหรือการกระทำที่เป็นการให้เปรียบแก่เจ้าหนี้สำหรับบุคคลภายในของลูกหนี้ให้มีระยะเวลาสองปีก่อนมีการขอให้ล้มละลายและภายหลังนั้น และให้เจ้าหนี้เป็นบุคคลผู้มีสิทธิร้องขอต่อศาลให้มีการเพิกถอนการให้เปรียบแก่เจ้าหนี้ได้ด้วย

Abstract

The definition of “insider of the debtor” under the Bankruptcy Act B.E. 2483

(1940) still remains vague and incomplete. Some relevant Subsections define such term too narrowly while the others define it too broadly, and this may lead to confusion about the extent of application and enforcement. Vagueness in the definition has become a legal loophole, and the debtor exploits it to transfer his/her property to the insider in order to avoid the seizure thereof. The creditor, as a result, inevitably suffers a disadvantage and damage. Furthermore, the limit of time in transferring the debtor’s property to his/her insider under the relevant law is too short, so that it is impossible to cite the time as the ground for revoking the fraudulent transfer as well as to prevent similar acts in the future. Meanwhile, there exists delay in revoking the transfer because only an official receiver is entitled and authorized by the law to revoke the debtor’s acts, and this contradicts the intendment of bankruptcy law in ensuring the speed and fairness of judicial proceedings.

According to the study, it was found that the law lays down the principle on “insider of the debtor” only for the case where the debtor is a juristic person. However, property can be conveyed to the insider fraudulently regardless of whether the debtor is a juristic person or private individual. In defining the term “insider of the debtor”, UNCITRAL and other foreign laws i.e. the laws of England, Scotland, Japan and France cover all private individuals

and juristic persons related to the debtor in order to prevent the debtor from conveying his/her property to the insider fraudulently. Regarding the limit of time to be cited as the ground for revoking the transfer or conveyance, the Thai bankruptcy law sets forth a period of one year before and after the filing of bankruptcy case as the limit. Nevertheless, a period of one year is too short since the insider knows the debtor's financial data very well and knows when to transfer property on behalf of the debtor. Moreover, that the law allows only an official receiver to lodge a request for revoking the transfer results in delay in proceedings and tends to give the receiver too much power.

The author suggests that the term "insider of the debtor" should include a family member of the debtor by blood or marriage i.e. parents, children, relatives and other dependants in the debtor's house, and other persons whom the debtor trusts in or has relationship with. Also, the term should include persons having connection with the debtor and the debtor's company i.e. the board member, manager, managing partner, general partner, auditor, and a person in charge of operating the debtor's business, including their parents, children, relatives or other dependants, or any other relevant persons whom the debtor trusts in. Additionally, the limit of time favorable to the creditor should be extended to a period

of two years before and after the filing of bankruptcy case. Last but not least, the creditor should be entitled to lodge a request with the Court to revoke the fraudulent transfer.

บทนำ

กระบวนการล้มละลาย คือ กระบวนการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้และสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ให้มาอยู่ในกระบวนการจัดการเดียวกันโดยไม่คำนึงว่าสิทธิเรียกร้องใดถึงกำหนดชำระก่อนหรือหลัง และทรัพย์สินของลูกหนี้ตั้งอยู่ในราชอาณาจักร โดยมีวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้ลูกหนี้หยุดก่อหนี้ เก็บรวบรวมทรัพย์สินต่างๆ ของลูกหนี้ จัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ให้เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ และหาหนทางให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากการตกเป็นบุคคลล้มละลายโดยเร็ว การฟ้องคดีล้มละลายไม่ทำให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลายโดยทันที กระบวนพิจารณาตัดสินล้มละลายนั้น ถ้าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดก่อนเพื่อเปิดโอกาสให้ลูกหนี้ประนอมหนี้กับเจ้าหนี้โดยถ้าไม่สำเร็จ ศาลจึงจะมีคำพิพากษาให้ล้มละลายต่อไป ซึ่งการที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้นั้นก็เพื่อควบคุมจำกัดสิทธิของลูกหนี้ ในการก่อหนี้หรือจำหน่าย ยักย้ายถ่ายเท ทรัพย์สินของตนเพื่อหลบเลี่ยงการชำระหนี้ รวมทั้งการควบคุม มิให้ลูกหนี้ดำเนินการจัดการทรัพย์สินขาดทุนเสียหายมากยิ่งขึ้นหรือใช้กลยุทธ์หลบหลีกลงทุจริต ฉ้อฉลหรือฉ้อโกงเจ้าหนี้

แนวคิดกฎหมายหมายล้มละลายในสมัยใหม่ได้ตระหนักถึงผลร้ายที่ลูกหนี้ได้รับเมื่อต้องเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย ลูกหนี้ผู้ล้มละลายต้องประสบปัญหาหลายประการอันเป็นอุปสรรคในการเริ่มต้นใหม่ในทางการเงิน ทั้งอยู่ในระหว่างล้มละลายหรือ

หลังจากปลดจากลัมละลายแล้ว กล่าวคือ ลูกหนี้ต้องถูกจำกัดสิทธิในการทำนิติกรรมต่างๆ โดยจะมีเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้ามาทำหน้าที่ดูแลกิจการต่อไปจนกว่าจะปลดจากการลัมละลาย หากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ขาดความรู้ ความเข้าใจในกิจการของลูกหนี้แล้วก็อาจทำให้สถานการณ์ของลูกหนี้ไม่ดีขึ้นไปอีก ลูกหนี้อาจถูกยึดทรัพย์สินที่มีอยู่ขายทอดตลาดเพื่อชำระหนี้จนกว่าจะครบถ้วน ในลักษณะเป็นส่วนๆ เช่นเครื่องจักร หรืออุปกรณ์การผลิตต่างๆ ที่ซื้อมาด้วยราคาแพง แต่กลับถูกตีราคาในลักษณะเศษเหล็ก ทำให้ราคาต่ำเพราะมองเพียงมูลค่าของวัตถุที่เป็นเหล็กไม่ได้มองที่มูลค่าของประโยชน์ในการผลิตด้วยเงินที่ได้จากการขายทรัพย์สินจึงไม่เพียงพอชำระหนี้ ระบบกฎหมายลัมละลายของประเทศไทยได้ผอนคลายจากหลักการลงโทษลูกหนี้ (Punishment) มาสู่หลักการให้อภัยลูกหนี้ (Forgiveness) เป็นลำดับมานับตั้งแต่การให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สินด้วยการประนอมหนี้ การปลดจากการลัมละลาย การยกเลิกการลัมละลาย และการให้ลูกหนี้พ้นจากการเป็นบุคคลลัมละลาย นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้ลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด ซึ่งมีหนี้สินตั้งแต่สิบล้านบาทขึ้นไปสามารถฟื้นฟูกิจการได้ตามวิธีการฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ที่เป็นบริษัท (Corporate Rehabilitation Proceedings) ที่ใช้อยู่ในประเทศต่างๆ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศออสเตรเลีย ประเทศนิวซีแลนด์ ประเทศสิงคโปร์ ประเทศญี่ปุ่น และสาธารณรัฐฝรั่งเศส

ด้วยเหตุที่ทรัพย์สินของลูกหนี้ มีความสำคัญต่อการจัดการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีลัมละลาย เพื่อให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้อย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน จึงได้มีการกำหนดการเพิกถอนการกระทำของลูกหนี้เพื่อทำการติดตามทรัพย์สินของลูกหนี้ และเป็นการ

ทำให้กองทรัพย์สินของลูกหนี้เพิ่ม มากขึ้น เนื่องจากลูกหนี้ได้จำหน่ายจ่ายโอน ยักยักย ถ้ายาททรัพย์สินของลูกหนี้ ทำให้เจ้าหนี้ไม่ได้รับชำระหนี้ จึงได้มีการบัญญัติหลักการเพิกถอนการกระทำของลูกหนี้ไว้ในพระราชบัญญัติลัมละลาย พ.ศ. 2483 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 ซึ่งได้แบ่งเป็นหลักการเพิกถอนการฉ้อฉล ซึ่งเป็นหลักการที่มีขึ้นเพื่อมุ่งคุ้มครองกองทรัพย์สินของลูกหนี้มิให้ลดน้อยถอยลงจากการกระทำของลูกหนี้ โดยมุ่งคุ้มครองเจ้าหนี้มิให้ถูกลูกหนี้อาเปรียบ กับหลักการเพิกถอนการโอนอันเป็นการให้เปรียบแก่เจ้าหนี้อื่น ซึ่งเป็นหลักการที่มีขึ้นเพื่อมุ่งคุ้มครองเจ้าหนี้ในระหว่างเจ้าหนี้ด้วยกันเองมิให้ได้เปรียบซึ่งกันและกัน อันเนื่องมาจากความลำเอียงของลูกหนี้ที่เลือกชำระหนี้ให้เจ้าหนี้คนใดคนหนึ่งให้ได้เปรียบเจ้าหนี้อื่น

การควบคุมกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีลัมละลายจึงมีความสำคัญต่อการจัดการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ เพื่อให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้อย่างเป็นธรรมและมีความเท่าเทียมกันและเนื่องจากการที่ลูกหนี้ได้ทำการจำหน่าย จ่ายโอน ยักยัก ถ้ายาททรัพย์สินทำให้เจ้าหนี้อื่นไม่ได้รับชำระหนี้หรือได้รับชำระหนี้้น้อยลงกว่าที่ควรจะได้รับนั้น บุคคลที่จะได้รับโอนทรัพย์สินหรือกิจการของลูกหนี้อาจเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับลูกหนี้หรือมีความใกล้ชิดกับลูกหนี้โดยตรง ซึ่งก็คือ “บุคคลภายในของลูกหนี้” ตามพระราชบัญญัติลัมละลาย พ.ศ. 2483 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2542 ได้เพิ่มคำนิยามบุคคลภายในของลูกหนี้ไว้ในกฎหมายลัมละลายของประเทศไทยเป็นครั้งแรก

ต่อมาได้มีการยกเลิกความใน (3) ของบทนิยามคำว่า “บุคคลภายในของลูกหนี้” ใน มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติลัมละลาย พ.ศ. 2483 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2542 ออกและให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “(3) คู่สมรสและบุตรที่ยัง

ไม่บรรลุนิติภาวะของลูกหนี้หรือของบุคคลตาม (1) หรือ (2)” ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547

จากที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับการเพิกถอนการกระทำของลูกหนี้ ผู้เขียนจึงเห็นควรทำการศึกษาถึงปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกระทำของลูกหนี้กับบุคคลภายในของลูกหนี้ที่ทำให้เจ้าหนี้ได้รับความเสียหาย โดยมีรายละเอียดในการศึกษาดังนี้

คำนิยามของคำว่า “บุคคลภายในของลูกหนี้” ที่กฎหมายล้มละลายบัญญัติไว้ไม่มีความชัดเจนและไม่ครบถ้วน โดยบางอนุมาตราบัญญัติไว้แคบจนเกินไป จนบางครั้งทำให้เกิดความไม่เข้าใจหรือบางอนุมาตราที่บัญญัติไว้กว้างจนไม่สามารถจำกัดขอบเขตในการบังคับใช้ของกฎหมายได้ว่า กฎหมายสามารถใช้บังคับได้ถึงเพียงใดกับบุคคลใดหรือบางอนุมาตราก็ไม่ได้มีความจำเป็นที่บัญญัติขึ้นมาจนทำให้ลูกหนี้อาศัยช่องว่างของกฎหมายนี้กระทำการยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินให้กับบุคคลภายในของลูกหนี้อันเป็นทางเสียเปรียบแก่เจ้าหนี้

ปัจจุบันการบังคับใช้หลักการเรื่องบุคคลภายในของลูกหนี้นั้น กฎหมายล้มละลายให้บังคับใช้ได้กับนิติบุคคลประเภทห้างหุ้นส่วนและบริษัทเท่านั้น ซึ่งความจริงการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการยกย้าย ถ่ายโอนทรัพย์สินนั้น เกิดได้ทั้งกับลูกหนี้ที่เป็นได้ทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล แล้วเหตุใดกฎหมายจึงบังคับใช้ได้กับเฉพาะแต่นิติบุคคลเท่านั้น หากได้มีการศึกษาแก้ไขให้มีการบังคับใช้ได้กับบุคคลธรรมดาด้วยแล้ว ย่อมทำให้ระบบการบริหารจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ที่อยู่ในสภาวะมีหนี้สินล้นพ้นตัวดีขึ้นและสามารถชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ทั้งหลายได้อย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน ซึ่งก็จะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลาย

ดังนั้น ผู้เขียนเห็นควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเพิ่มบทนิยามของคำว่า “บุคคลภายในของลูกหนี้” ซึ่งเมื่อเพิ่มเติมบทนิยามของคำว่า “บุคคลภายในของลูกหนี้” แล้ว ว่าหมายถึงบุคคลใดบ้างเห็นควรเพิ่มในส่วนของระยะเวลาของการทำนิติกรรมระหว่างลูกหนี้กับบุคคลภายในของลูกหนี้ที่นำมาเป็นเหตุในการเพิกถอนการกระทำของลูกหนี้ให้ยาวนานยิ่งขึ้นมากกว่าที่กฎหมายล้มละลายบัญญัติไว้แล้ว และการที่กฎหมายไทยได้กำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เท่านั้นที่มีอำนาจเพิกถอนการกระทำของลูกหนี้ อาจทำให้กระบวนการเพิกถอนล่าช้าไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายล้มละลายซึ่งมุ่งหวังให้กระบวนการต่างๆ ดำเนินการไปอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม ซึ่งการให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มากเกินไปอาจมีการทุจริตเกิดขึ้นได้ด้วย

เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงต้องศึกษาค้นคว้ากฎหมายล้มละลายของประเทศไทยและของต่างประเทศเพื่อหาแนวทางในการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมายล้มละลาย เพราะกฎหมายล้มละลายที่มีประสิทธิภาพจะต้องได้รับการยอมรับจากทั้งฝ่ายเจ้าหนี้และฝ่ายลูกหนี้ ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่เป็นธรรมของทั้งสองฝ่าย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกระทำของลูกหนี้กับบุคคลภายในของลูกหนี้ที่ทำให้เจ้าหนี้ได้รับความเสียหาย
2. เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกระทำของลูกหนี้กับบุคคลภายในของลูกหนี้ที่ทำให้เจ้าหนี้ได้รับความเสียหายของประเทศไทยและของต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาถึงบทบัญญัติเกี่ยวกับปัญหา

กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำของลูกหนี้กับบุคคลภายในของลูกหนี้ที่ทำให้เจ้าหนี้ได้รับความเสียหายตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ

4. เพื่อวิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกระทำของลูกหนี้กับบุคคลภายในของลูกหนี้ที่ทำให้เจ้าหนี้ได้รับความเสียหายตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ

5. เพื่อเสนอแนะ แนวทางและมาตรการที่เหมาะสมในการป้องกันการกระทำของลูกหนี้กับบุคคลภายในของลูกหนี้ที่ทำให้เจ้าหนี้ได้รับความเสียหาย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้าจากตำรากฎหมาย หนังสือ บทความที่เป็นภาษาไทย และภาษาต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อมูลทางกฎหมายจากเว็บไซต์อินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง บทบัญญัติทางกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงคำอธิบาย บทความ เอกสารแจกจ่าย หรือข้อคิดเห็นต่างๆ ทั้งของประเทศไทยและของต่างประเทศ แล้วนำมาวิเคราะห์ สรุปผล และเสนอแนะแนวทางและมาตรการปรับปรุงแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ผลการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกระทำของลูกหนี้กับบุคคลภายในของลูกหนี้ที่ทำให้เจ้าหนี้ได้รับความเสียหาย

2. ทำให้ทราบถึงแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกระทำของลูกหนี้กับบุคคลภายในของลูกหนี้ที่ทำให้เจ้าหนี้ได้รับความเสียหายของประเทศไทยและของต่างประเทศ

3. ทำให้เกิดความเข้าใจถึงบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำของลูกหนี้กับบุคคลภายในของลูกหนี้ที่ทำให้เจ้าหนี้ได้รับความเสียหาย

เสียหายตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ

4. ทำให้ทราบถึงปัญหาของการกระทำของลูกหนี้กับบุคคลภายในของลูกหนี้ที่ทำให้เจ้าหนี้ได้รับความเสียหายตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ

5. เพื่อเสนอแนะแนวทางและมาตรการที่เหมาะสมในการป้องกันการกระทำของลูกหนี้กับบุคคลภายในของลูกหนี้ที่ทำให้เจ้าหนี้ได้รับความเสียหาย

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

กฎหมายล้มละลายเป็นกฎหมายพิเศษและผู้ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายล้มละลายส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลที่กฎหมายมุ่งให้ความคุ้มครองเป็นหลักซึ่งจุดประสงค์หลักที่สำคัญจะให้ความคุ้มครอง ได้แก่ การให้ความคุ้มครองเจ้าหนี้และลูกหนี้ รวมไปถึงบุคคลภายนอก กล่าวคือ

1) ในส่วนของเจ้าหนี้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม และความเสมอภาคในการแบ่งเฉลี่ยทรัพย์สินของลูกหนี้ เพื่อชำระหนี้ให้แก่ เจ้าหนี้ เช่น การรวบรวมและจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ การวางมาตรการจำกัดอำนาจลูกหนี้ในการจัดการทรัพย์สิน การวางระบบการแบ่งเฉลี่ยทรัพย์สิน เป็นต้น

2) ในส่วนของลูกหนี้ช่วยให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สิน และสามารถตั้งตัวใหม่ได้โดยเร็ว เช่น การประนอมหนี้ การปลดจากการล้มละลาย การยกเลิกการล้มละลาย เป็นต้น

3) ในส่วนของบุคคลภายนอก แม้จะมีข้อเป้าประสงค์หลัก แต่กฎหมายล้มละลายก็มีเจตนารมณ์ในส่วนที่ต้องการที่จะคุ้มครองสังคมและประชาชนมิให้บุคคลล้มละลายก่อให้เกิดความเสียหายโดยการก่อหนี้ขึ้นโดยไม่มีที่สิ้นสุด เช่น การวางมาตรการที่ควบคุมพฤติกรรมของบุคคลล้มละลาย โดยการกำหนดถึงการกระทำที่ถือได้ว่าเป็นความผิด และมีโทษทางอาญา เป็นต้น

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า เจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมายล้มละลายเพื่อให้เจ้าหนี้ทุกรายได้รับชำระหนี้อย่างเท่าเทียมกัน จึงได้มีบทบัญญัติให้มีการเพิกถอนการกระทำของลูกหนี้กับบุคคลภายในของลูกหนี้ที่ทำให้เจ้าหนี้ได้รับความเสียหายไว้ แต่อย่างไรก็ตามบทบัญญัติดังกล่าวบัญญัติไว้ไม่ชัดเจนทำให้ลูกหนี้ใช้ช่องว่างของกฎหมาย ยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินของตนเพื่อหลีกเลี่ยงการชำระหนี้ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และไม่เป็นธรรมกับเจ้าหนี้ทั้งหลายของลูกหนี้ด้วย

อย่างไรก็ตามบทบัญญัติดังกล่าวไม่สามารถป้องกันการกระทำของลูกหนี้ได้อย่างแท้จริง เนื่องจากการที่กฎหมายไม่ได้บัญญัติบทนิยามของคำว่า บุคคลภายในของลูกหนี้ในกรณีบุคคลธรรมดาไว้ นั้นทำให้เกิดปัญหาในการตีความกฎหมายและการนำกฎหมายไปบังคับใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ อีกทั้งการที่บทบัญญัติของกฎหมายกำหนดช่วงระยะเวลาของการทำนิติกรรมที่นำมาเป็นเหตุของการเพิกถอนการกระทำของลูกหนี้ไว้สั้นเกินไปอาจทำให้ลูกหนี้สามารถที่จะยักย้าย ถ่ายโอนทรัพย์สินออกไปก่อนเป็นเวลานานพอสมควรที่จะถูกฟ้องให้ล้มละลาย เพราะก่อนที่ลูกหนี้จะถูกฟ้องให้ล้มละลายลูกหนี้ทราบถึงสถานะทางการเงินของตนเองเป็นอย่างดี และหากการกระทำนี้เป็นการกระทำต่อบุคคลภายในของลูกหนี้กฎหมายควรบัญญัติให้ช่วงระยะเวลานำมาเป็นเหตุของการเพิกถอนการกระทำของลูกหนี้ที่ทำให้เจ้าหนี้ได้รับความเสียหายยาวนานขึ้นเพราะบุคคลภายในของลูกหนี้ล่วงรู้ข้อมูลภายในของลูกหนี้ได้เป็นอย่างดีว่าลูกหนี้มีฐานะทางการเงินเป็นอย่างไร มีหนี้สินและทรัพย์สินมากน้อยเพียงใด มีผลประกอบการดีหรือไม่ และเมื่อใดจึงจะไม่สามารถชำระหนี้ได้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกระทำของลูกหนี้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายในของลูกหนี้ของกฎหมายในประเทศไทย และกฎหมายในต่างประเทศ อันได้แก่ ประเทศอังกฤษ ประเทศสกอตแลนด์ ประเทศญี่ปุ่น และสาธารณรัฐฝรั่งเศส รวมทั้งคำแนะนำกฎหมายล้มละลายของ UNCITRAL ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะอันจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนากฎหมายในประเทศไทย ดังต่อไปนี้ (1) เพิ่มบทนิยามคำว่า “บุคคลภายในของลูกหนี้” บทนิยามคำว่า “บุคคลภายในของลูกหนี้” ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 6 (1) ถึง (8) ที่บัญญัติไว้ นั้น มีความหมายกว้างมากเกินไป และไม่มีตัวอย่างว่า บุคคลภายในหมายถึงใครบ้าง เกิดความสับสนในการนำไปใช้ โดยอาจมีผลกระทบต่อผู้รับโอนทรัพย์สินจากลูกหนี้ได้ เช่น กรณีลูกหนี้ยกที่ดินดีโอนให้ให้แก่ผู้รับโอนที่มีศักดิ์เป็นลูกของบิดาของลูกหนี้ และเป็นเจ้าหนี้ของลูกหนี้ภายในเวลา 1 ปี ก่อนมีการขอให้ล้มละลาย เมื่อตีความว่าผู้รับโอนเป็นบุคคลภายในของลูกหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถร้องขอให้มีการเพิกถอนการโอนทรัพย์สินได้ ซึ่งไม่เป็นธรรมแก่ผู้รับโอนนั้นเลย

ผู้เขียนเห็นว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “บุคคลภายในของลูกหนี้” โดยให้มีการจัดความสัมพันธ์และความเกี่ยวข้องกับบุคคลภายในของลูกหนี้ไว้เพียงความสัมพันธ์อันเกี่ยวกับบุคคลในบริษัท และความสัมพันธ์อันเกี่ยวกับบุคคลในครอบครัว กับทั้งให้หมายรวมถึงบุคคลที่บุคคลในบริษัทและบุคคลในครอบครัวไว้ใจ โดยเห็นควรให้มีการยกเลิกข้อความตาม (1) ถึง (8) และให้

ใช้ข้อความจากที่ความใน มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 โดยให้ใช้ข้อความดังต่อไปนี้แทน มาตรา 6 ดังนี้

“บุคคลภายในของลูกหนี้ หมายความว่า

1) บุคคลที่มีความสัมพันธ์กันในครอบครัวกับลูกหนี้ โดยการแต่งงานและการสืบสายโลหิต ได้แก่ บิดา มารดา บุตรและหมายความรวมถึงบุคคลอื่นที่เป็นญาติหรือมิใช่ญาติที่พักอาศัยอยู่ด้วยกัน และรวมถึงบุคคลที่ลูกหนี้ไว้วางใจ โดยอาจมีปฏิสัมพันธ์กับลูกหนี้ที่มีระยะเวลาพอสมควร

2) บุคคลที่มีความสัมพันธ์กันในบริษัทกับลูกหนี้ ได้แก่ กรรมการ ผู้จัดการ หุ่นส่วนผู้จัดการ หุ่นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด ผู้สอบบัญชี และบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินกิจการของลูกหนี้ รวมทั้ง บิดา มารดา บุตรของบุคคลดังกล่าว และอาจจะมีบุคคลอื่นที่เป็นญาติหรือมิใช่ญาติที่พักอาศัยอยู่ด้วยกัน ทั้งนี้อาจหมายความรวมถึงบุคคลที่ลูกหนี้ไว้วางใจด้วย

บุคคลภายในของลูกหนี้ ใช้ได้กับบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1 ลักษณะ 2 ว่าด้วยบุคคล

(2) ควรกำหนดระยะเวลาของการทำนิติกรรมที่นำมาเป็นเหตุของการเพิกถอนการกระทำของลูกหนี้ที่ทำให้เจ้าหนี้ได้รับความเสียหายพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 115 วรรคสอง ได้กำหนดช่วงระยะเวลาของการทำนิติกรรมที่เป็นการให้เปรียบเจ้าหนี้อันจะนำมาเป็นเหตุให้เพิกถอนการโอนหรือการกระทำไว้แล้วคือภายในระยะเวลาหนึ่งปีก่อนมีการขอให้ล้มละลายและภายหลังนั้น ผู้เขียนเห็นว่าระยะเวลาที่กำหนดไว้สำหรับบุคคลภายในของลูกหนี้เป็นระยะเวลาที่สั้นเกินไป เนื่องจากบุคคลภายในของลูกหนี้มีความใกล้ชิดกับลูกหนี้ เป็นผู้ที่ล่วงรู้ข้อมูลลูกหนี้

ทุกอย่างเป็นอย่างดี จึงเห็นควรกำหนดช่วงระยะเวลาของการโอนหรือการกระทำตาม มาตรา 115 วรรคสอง สำหรับบุคคลภายในของลูกหนี้ให้ยาวขึ้นเป็นช่วงระยะเวลาสองปีก่อนมีการขอให้ล้มละลายและภายหลังนั้น

(3) เพิ่มให้เจ้าหนี้เป็นบุคคลผู้มีสิทธิร้องขอต่อศาลให้มีการเพิกถอนการให้เปรียบเจ้าหนี้การที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เท่านั้นเป็นบุคคลผู้มีสิทธิร้องขอต่อศาลให้มีการเพิกถอนการให้เปรียบนั้นอันเป็นไปตามหลักการที่จะต้องมีเจ้าพนักงานเข้าควบคุมกองทรัพย์สินของลูกหนี้ไม่ให้ภัยย้ายถ่ายโอนไปจนกองทรัพย์สินลดน้อยลงแต่ไม่ควรจำกัดการร้องขอการเพิกถอนการให้เปรียบเจ้าหนี้เฉพาะเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เท่านั้นที่ร้องขอต่อศาลได้ เนื่องจากการเพิกถอนการให้เปรียบเจ้าหนี้มีนิติกรรมที่ได้กระทำไปทั้งในช่วง 3 เดือน ก่อนมีการขอให้ล้มละลายและภายหลังจากนั้น แสดงให้เห็นว่าไม่จำเป็นต้องมีการพิทักษ์ทรัพย์มาก่อนหรือไม่ ระยะเวลานับจากการขอให้มีการล้มละลายเจ้าหนี้หรือผู้มีส่วนได้เสีย ควรจะมีสิทธิร้องขอได้ทันทีที่ทราบถึงการกระทำอันเป็นการให้เปรียบเจ้าหนี้ อีกทั้งหากเจ้าพนักงานพิทักษ์ไม่ร้องขอเจ้าหนี้จะต้องไปฟ้องร้องต่อศาลเพื่อให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการร้องขอภายหลัง อันเป็นการเพิ่มภาระชั้นตอนให้กับเจ้าหนี้ และต้องใช้เวลาในการร้องขอต่อศาลอีกชั้นตอนหนึ่งอันเป็นการขัดต่อหลักการของกฎหมายล้มละลายที่มีวัตถุประสงค์ให้มีการพิจารณาคดีอย่างรวดเร็ว และรวบรวมกองทรัพย์สินของลูกหนี้ให้มีประสิทธิภาพและเป็นธรรมกับเจ้าหนี้มากที่สุด จึงสมควรเพิ่มข้อความใน มาตรา 115 ดังนี้ “ถ้าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือเจ้าหนี้ มีคำขอโดยทำเป็นคำร้อง ศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอนการโอนหรือการกระทำนั้นได้”

(4) เพิ่มบทกำหนดโทษสำหรับความผิดให้มีโทษในทางอาญา

ปัจจุบันแนวทางในการควบคุมและป้องกันลูกหนี้ไม่ให้เกิดการยักยักย่ำแย่ทรัพย์สินกฎหมายไม่ได้กำหนดบทลงโทษไว้ลูกหนี้จึงไม่เกรงกลัวต่อการกระทำผิดดังกล่าว ผู้เขียนเห็นว่าควรบัญญัติเกี่ยวกับบทลงโทษสำหรับลูกหนี้ที่กระทำการยักยักย่ำแย่ทรัพย์สินอันเป็นการทำให้เจ้าหนี้รายอื่นเสียเปรียบ โดยกำหนดโทษในทางอาญา เช่น มีโทษจำคุก และชดใช้ค่าเสียหายให้แก่เจ้าหนี้รายอื่น

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษามาตรการการเพิกถอนการกระทำของลูกหนี้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายในของลูกหนี้ ผู้เขียนมีความเห็นเพิ่มเติมให้กรมบังคับคดี หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย จัดให้มีการศึกษาและจัดทำเป็นตำรา คู่มือเกี่ยวกับการฟ้องเพิกถอนการกระทำของบุคคลภายในของลูกหนี้ ซึ่งในปัจจุบันพบว่า ตำราหรืองานวิจัยที่เกี่ยวกับการให้ความรู้ในเรื่องบุคคลภายในของลูกหนี้มีจำนวนน้อยมาก

เพราะบุคคลภายในของลูกหนี้ ถือเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับลูกหนี้มากที่สุด สามารถล่วงรู้ข้อมูลต่างๆ ได้ก่อนบุคคลอื่น มีความใกล้ชิด สนับสนุนกับลูกหนี้ และจะต้องได้รับความกระทบกระเทือนจากการล้มละลายของลูกหนี้มากที่สุด ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

จากข้อเสนอแนะทั้งหมดที่กล่าวมานี้ ภาครัฐจะต้องมุ่งตระหนักถึงความสำคัญของคำนิยามของคำว่า “บุคคลภายในของลูกหนี้” และเพิ่มบทบัญญัตินิยามคำว่า “บุคคลภายในของลูกหนี้” ในบทบัญญัติของกฎหมายให้มีความชัดเจน เพื่อไม่ให้บุคคลใดใช้ช่องโหว่ของกฎหมายมาแสวงหาประโยชน์ไปในทางที่ผิด และเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมายล้มละลาย เพราะกฎหมายล้มละลายที่มีประสิทธิภาพจะต้องได้รับการยอมรับจากทั้งจากฝ่ายเจ้าหนี้และฝ่ายลูกหนี้ ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่ยุติธรรมในการตัดสินปัญหาของทั้งสองฝ่ายได้ ประกอบทั้งกฎหมายล้มละลายที่ดียังเป็นเครื่องมือที่จะเสริมสร้างประสิทธิภาพในการจัดการกับปัญหานี้สินของภาคธุรกิจต่อไปได้ด้วย

บรรณานุกรม

หนังสือ

- ขุน ศรียาภักย์. (2514). คำสอนปริญญาดรว่าด้วยบุคคล ทรัพย์ นิติกรรมและหนี้ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิต เศรษฐบุตร. (2553). หลักกฎหมายแพ่งลักษณะนิติกรรมและหนี้ (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระยาเทพวิฑูรย์ ปรับปรุงโดย กำชัย จงจักรพันธ์. (2545). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรียงมาตราว่าด้วยนิติกรรม ระยะเวลา อายุความ. (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- โชค จารุจินดา. (2523). คำอธิบายกฎหมายล้มละลาย. กรุงเทพฯ: กองดำเนินคดีแพ่งและคดีอาญา.
- ปรีชา พานิชวงศ์. (2529). กฎหมายล้มละลาย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ.
- ชีพ จุลมนต์. (2557). รวมคำบรรยาย สมัยที่ 63 วิชากฎหมายล้มละลาย (เล่มที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.

- วิชา มหาคุณ. (2542). **กฎหมายล้มละลาย (ฉบับสมบูรณ์) หลักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติว่าด้วยการล้มละลาย การฟื้นฟูกิจการ และศาลล้มละลาย** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: นิติบรรณาการ.
- สุธีร์ ศุภนิตย์. (2543). **หลักกฎหมายล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการ**. (พิมพ์ครั้งที่ 2) . กรุงเทพฯ: บริษัท โรงพิมพ์เดือนตุลา จำกัด.
- โสภณ รัตนการ. (2542). **คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหนี้**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : นิติบรรณาการ.
- วิชัย วิวิตเสรี. (2527). **กฎหมายลักษณะล้มละลาย**. กรุงเทพฯ : นิติบรรณาการ.
- ไพโรจน์ วายุกาพ. (2545). **คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหนี้** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด จีรัชการพิมพ์.
- วิชา มหาคุณ. (2557). **คำอธิบายกฎหมายล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้** (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ: นิติบรรณาการ.
- สถาบันกฎหมายพัฒนาเศรษฐกิจ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2547). **กฎหมายล้มละลายในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- ศักดิ์ สมองชาติ. (2545). **คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและสัญญา**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : นิติบรรณาการ.
- เอื้อน ชุนแก้ว. (2555). **คู่มือการศึกษากฎหมายฟื้นฟูกิจการ** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: Pholsiam Printing and Publishing.
- วิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ. (2543). **กฎหมายฟื้นฟูกิจการ**. กรุงเทพฯ: บริษัทวิศิษฐ์สรอรรถ (ฝ่ายการพิมพ์).
- กรมบังคับคดี. (2539). **รวมคำพิพากษากฎีกา พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 พร้อมบันทึกหมายเหตุ ฉบับสมบูรณ์**. กรุงเทพฯ: บริษัทกรุงสยามพรินติ้งกรุ๊ป จำกัด.
- พรชัย อัสวาพัฒนา. (2546). **เอกสารเพื่อประกอบการพิจารณากฎหมายของสมาชิกรัฐสภา เล่มที่ 13 เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไข พระราชบัญญัติล้มละลาย พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483**. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ทวี กลียพงษ์. (2536). **คำอธิบายพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 พร้อมด้วยประมวลระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการบังคับคดีล้มละลาย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ.

วิทยานิพนธ์

- นวชาติ ยมะสมิต. (2541). **การเพิกถอนการกระทำหรือนิติกรรมที่กระทำไปแล้ว ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภัณฑิลา กิติโยดม. (2546). **การเพิกถอนการโอนทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมบูรณ์ รุ่งกิจการพาณิชย์. (2538). ปัญหาและอุปสรรคการบังคับใช้กฎหมายมาตรา 115 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ว่าด้วยการเพิกถอนการให้เปรียบแก่เจ้าหนี้. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กฎหมาย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.

พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551

ประกาศของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเปิดเผยสารสนเทศของบริษัทจดทะเบียน (บจ/ป 23-00).

สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

อนิรุทธิ์ พิริยศกัฒมนตรี. (ม.ป.ป.). เรื่องที่ 1039 บุคคลภายในของลูกหนี้ (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.fpmconsultant.com/htm/advocate_dtl.php?id=1039. [2555, 20 มิถุนายน].
 _____. เรื่องที่ 1045 บุคคลภายในของลูกหนี้ (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.fpmconsultant.com/htm/advocate_dtl.php?id=1045. [2555, 20 มิถุนายน]

เอกสารภาษาต่างประเทศ

Law

Insolvency Act 1986.

Bankruptcy (Scotland) Act 1985.

Bankruptcy Law of Japan 1986.

UNCITRAL (The United Nations Commission on International Trade Law)

Internets

Legal Information Institute. (1992). **United State Code** (Online). Available from : <http://www.law.cornell.edu/uscode/text/11/101>. [2012, August 2].

United Nations General Assembly. (2005). **Draft legislative guide on insolvency law** (Online).

Avilable from : http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/insolven/05-80722_Ebook.pdf. [2012, July 15].